

ПЕДАГОГІКА

УДК 378.147:811

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208643>

Андріана ЗУБРИК,
orcid.org/0000-0003-2242-785X
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(Тернопіль, Україна) andreazubryk@gmail.com

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ І ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті досліджується використання інтерактивних методів і прийомів навчання англійської мови учнів молодших класів. Здійснено теоретичний аналіз науково-методичної літератури з питань інтерактивного навчання, обґрунтовано необхідність використання інтерактивних методів і прийомів навчання англійської мови, проаналізовано психологічні передумови формування в учнів молодших класів англомовної компетентності з використанням інтерактивних методів і прийомів навчання.

Наголошено на постановці завдань, які розвивають творчість особистості, підвищують мотивацію до вивчення мови, покращують мову як основний механізм комунікації. У статті розглянуто двобічний характер інтерактивного навчання, спеціальну організацію та різноманітність форм, цілісність та єдність, мотивацію та зв'язок із реальним життям, виховання та розвиток особистості учнів одночасно з процесом засвоєння нових знань.

Проаналізовано сутність і специфічні риси інтерактивного навчання у викладанні іноземних мов, коли навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів; розглянуто цікаві та ефективні методи й прийоми навчання в початковій школі, що збільшує інтерес до вивчення іноземної мови через вплив групи на процес навчання та засвоєння кожним учасником групи досвіду взаємодії.

Основними формами інтерактивної роботи є навчальна взаємодія учнів у парах і мікрогрупах. Спільна колективна діяльність створює оптимальні умови для активізації можливостей кожного й розвиває здатність правильно сприймати інших та адекватно оцінювати себе, результати своєї діяльності, не втрачаючи до неї інтересу.

Формами реалізації інтерактивних методів, які використовувалися автором на уроках англійської мови в початкових класах, були Таємничі об'єкти, Зіпсований телефон, Наповнені коробочки, Містичний предмет, Біжучий диктант, Круглий стіл, Дискусія, Драматизація, Проектна робота, Зашифровані картинки, Побудуйте історію, Спонтанні діалоги, Інтерв'ю, Заповни пропуски в оповіданні, Виправте мене, Злови мишку.

Ключові слова: інтерактивне навчання, методи, рольова гра, мотивація, молодші класи.

Andriana ZUBRYK,
orcid.org/0000-0003-2242-785X
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of English Philology
and English Language Teaching Methods
of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(Ternopil, Ukraine) andreazubryk@gmail.com

INTERACTIVE METHODS AND TECHNIQUES OF TEACHING ENGLISH FOR JUNIOR PUPILS

The use of interactive methods and techniques for teaching English to junior pupils is analyzed in this article. The theoretical analysis of scientific and methodological literature on interactive teaching is made, the necessity of using interactive methods and techniques of teaching English is examined, psychological preconditions of junior pupils' formation of English speaking competence using interactive teaching methods are analyzed.

The teacher should focus on tasks that develop pupils' creativity, increase the motivation for learning the language and improve the language as the main mechanism of communication. The article deals with the two-sided nature of interactive learning, special organization and variety of forms, integrity and unity, motivation and connection with real life, education and development of students' personalities at the same time as the process of learning new knowledge.

The nature and specific features of interactive learning in teaching foreign languages are analyzed, when the learning process takes place under the conditions of continuous, active interaction of all students, interesting and effective methods

and techniques of teaching in primary school are distinguished which increases the interest in learning a foreign language in a group and learning from each participant of the group experience of interaction.

The main forms of interactive work are the educational interaction of pupils in pairs and micro groups. Collaborative collective activity creates optimal conditions for activating everyone's capabilities and develops the ability to properly perceive others and adequately evaluate themselves, the results of their activities, without losing interest in it.

Forms of implementation of the interactive methods that we used in the lessons of English in primary school were Mysterious objects, Damaged phone, Filled Boxes, Mystical object, Running dictation, Round table, Discussion, Dramatization, Project work, Spontaneous Conversations, Interviews, Fill in the Gaps in the Story, Correct Me, Catch the Mouse.

Key words: interactive learning, methods, role play, motivation, junior pupils.

Постановка проблеми. Пошук ефективних шляхів навчання, розвиток пізнавальних інтересів і виховання в кожного школяра свідомого ставлення до оволодіння знаннями з англійської мови залишаються дуже актуальними. Ефективність навчання іноземної мови насамперед залежить від чіткої та гнучкої організації навчального процесу на уроці, від вміння вчителя враховувати реальне засвоєння матеріалу кожним учнем та його індивідуальні особливості.

Методика сучасного уроку іноземної мови тісно пов'язана з інтерактивними методами. Тому вчитель іноземної мови повинен бути креативним та артистичним, адже якість людської мови як засобу спілкування визначається двома характеристиками: швидкістю мовленнєвої реакції та широті кругозору. Ось чому інтерактивні методи, засновані на артистичному, творчому підході до навчання іноземній мові, нині найбажаніші. Вчитель повинен ставити головний акцент на завдання, які розвивають творчий початок особистості, підвищують мотивацію до вивчення мови та покращують мову як основний механізм комунікації.

Аналіз досліджень. Багато вітчизняних і зарубіжних вчених визначали молодший шкільний вік як найсприятливіший для вивчення іноземної мови протягом шкільного процесу навчання та пропонували найефективніші технології навчання іноземної мови в молодшій школі (Ю. Азаров, А. Басіна, Т. Бичківська, О. Ветохов, Л. Гусак, Г. Каплан, Е. Кононихіна, Т. Кравчук, О. Кужель, Ю. Лінінська, Л. Макарова, Л. Москалюк, В. Мухіна, О. Онисюк, В. Редько, С. Роман, О. Скрапченко, Г. Уайзер, Є. Шевченко, К. Річардс, Т. Роджерс та інші).

Мета статті – розглянути інтерактивні методи і прийоми навчання англійської мови учнів початкових класів, які розвивають творчість особистості, підвищують мотивацію до вивчення мови та покращують мову як основний механізм комунікації.

Виклад основного матеріалу. В сьогоденні умовах інтерактивні методи повинні стати головними, оскільки вони формують творчу, мовлен-

нєву особистість, спроможну швидко реагувати та адаптуватися до будь-якого мовленнєвого середовища і певних соціальних умов. Використання цих методів дає дуже хороші результати при навчанні іноземній мові. В основі цих методів лежать вправи, які розвивають швидкість реакції та розширюють кругозір (Гусак, 2011: 16).

Низка вчених визначають інтерактивне навчання як одну з форм діалогового навчання: **інтерактивність** (від англ. interaction – «взаємодія») означає здатність взаємодіяти чи знаходитись у режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною) (Бичківська, 2017).

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів; це – співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці) (Шеченко, 2005: 5), де і учень, і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють.

Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин і відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає змогу вчителю стати лідером колективу.

Переваги інтерактивного навчання перед традиційним:

- 1) у роботі задіяні всі учні класу;
- 2) учні навчаються працювати в команді;
- 3) формується доброзичливе ставлення до опонента;
- 4) кожна дитина має можливість пропонувати свою думку;
- 5) створюється «ситуація успіху»;
- 6) за короткий час опановується велика кількість матеріалу;
- 7) формуються навички толерантного спілкування;

8) вміння аргументувати свій погляд, знаходити альтернативне

рішення проблеми (Редько, 2011: 31).

Призначення інтерактивного навчання – передати знання і усвідомити цінність інших людей. Основними формами інтерактивної роботи є навчальна взаємодія учнів у парах і мікрогрупах. Оптимальний склад групи – 4-6 осіб.

Риси інтерактивного навчання:

- 1) двобічний характер;
- 2) спільна діяльність вчителя й учнів;
- 3) керівництво процесу вчителем;
- 4) спеціальна організація та різноманітність форм;
- 5) інформаційна прогалина;
- 6) цілісність та єдність;
- 7) мотивація та зв'язок з реальним життям;
- 8) виховання та розвиток особистості учнів одночасно з процесом засвоєння нових знань (Бичківська, 2017).

Вчитель має запропонувати такий спосіб засвоєння знань, який би був спрямований спеціально на розвиток дитини. Для цього важливо, щоб молодший школяр був головним дієвим героєм на уроці, почував себе вільно та комфортно, брав активну участь в усьому уроці.

Діти краще сприймають і засвоюють матеріал, якщо він подається в ігровій формі, інсценується. В цьому на допомогу приходять вірші, казки, невеличкі п'єси, дитячі спектаклі та свята з використанням англійських пісень і віршів.

За ігровою методикою ігри поділяються на:

- 1) предметні; сюжетні;
- 2) рольові;
- 3) імітаційні;
- 4) драматизовано (Бичківська, 2017).

Однією з форм інтерактивного навчання є метод рольової гри. В ході рольової гри розмаїття ролей розширює зміст спілкування за межі повсякденного життя школярів, дає змогу «програвати» можливі життєві ситуації. Це також відповідає їхнім потребам у пізнанні навколишнього життя, якостей і особливостей поведінки людей. Рольові ігри справляють благотворний емоційний вплив на учнів, сприяючи підвищенню інтересів до занять (Гусак, 2011: 18).

Будучи одним із найдавніших, до тепер актуальних методів навчання, вона задовольняє потребу дитини гратися, перевтілюватися, рухатися, вчитель забезпечує умови для вивчення іноземної мови.

Формами реалізації інтерактивних методів, які використовувалися автором на уроках англійської мови в початкових класах, крім рольової гри були

Таємничі об'єкти, Зіпсований телефон, Наповнені коробочки, Містичний предмет, Біжучий диктант, Круглий стіл, Дискусія, Драматизація, Проектна робота, Зашифровані картинки, Побудуйте історію, Спонтанні діалоги, Інтерв'ю, Заповни пропуски в оповіданні, виправте мене, Злови мишку.

Метод *Розгадай загадку* або *Таємничі об'єкти* (1-4 клас) вчителі на уроках у початковій школі використовують із задоволенням і досить часто, адже він є гарним способом для відпочинку 1-2 хвилини, а також передбачає завдання-запитання і пошук відповіді на нього. Відповідь подається по-різному: в чорному ящику або усно.

Приклад 1. Answer the riddle:

Clean, but not water,
White, but not snow,
Sweet, but not ice-cream,
What is it?

Answer: Sugar (pupil answers orally)

Приклад 2. Guess what is in the box?

Look at my face and you see somebody. Look at my back and you see nobody.

Answer: *Mirror* (is in a small black box).

Зіпсований телефон (1-2 клас) – вчитель поділяє дітей на дві команди, вони стають у дві ширенги. Школярам, які стоять перші, він шепоче у вухо слово (1-2 клас), коротке речення (2-4 клас). Учні передають по черзі це слово чи речення до останнього члена команди. Виграє та команда, у якої останній гравець називає правильну відповідь. Якщо обидві команди відповідають правильно, перемога зараховується обом командам.

Наповнені коробочки (1-2 клас) – вчитель поділяє дітей на дві команди, вони стають у дві ширенги. Одному члену з кожної команди він дає дві коробочки, в яких є однакові предмети (гумка, олівець, ручка, степлер). Лише перший учень бачить, як учитель розмістив предмети. Він повертається і промовляє розташування іншому і так по ширензі учнів аж до того, хто має коробочку. Останній школяр має розмістити предмети так, як їх розмістив учень. Гарне практикування прийменників (over, under, near, beside).

Містичний предмет (1-2 клас) – вчитель усно описує предмет, який лежить на видному місці у класі, а учні намагаються здогадатися, що це.

Біжучий диктант (1-4 клас) – по черзі учні з команди біжать до дошки і пишуть під диктовку слова або словосполучення. Виграє та команда, в якій більше слів записано правильно.

Круглий стіл (3-4 клас) – вислів «сісти за круглий стіл» означає «почати доброзичливий обмін думками, миролюбні переговори та рівноправність всіх учасників обговорення». Тематика,

зміст і методика проведення бесід ускладнюється залежно від рівня розвитку учнів: від керівної ролі вчителя до учнівського самоуправління під час обговорення.

Під час підготовки визначається тема, зміст, мета бесіди, готується матеріал, призначаються доповідачі за обраними напрямками обговорення проблеми. Тема бесіди заздалегідь повідомляється учасникам, щоб вони могли обміркувати своє ставлення до неї. Приміщення оформлюється з урахуванням змісту бесіди: використовуються цитати, ілюстрації, виставки; столи чи стільці розташовують у вигляді кола. Хід проведення залежить від теми та мети, однак обов'язковим є вступне слово ведучого про тему та мету заходу; доповіді та їх обговорення, підтримання та спонукання дискусії за допомогою крилатих виразів, аудіовізуальних засобів, завдань-ситуацій. Наприкінці підбивається *підсумок* у вигляді вироблення колективної думки з питання, яке обговорювалося (Редько, 2011: 32).

Приклад. Answer the following questions and discuss them with your classmates using the method "Round Table":

What do you buy in the market?

What do you prefer to buy in the shop?

Compare the prices in the market and in the shop. Where the quality of the products is better?

Дискусія (2-4 клас) передбачає обмін поглядами і думками з певної проблеми, вчить умінню захищати свою позицію та враховувати думки інших, стимулює активність та ініціативність учнів, є доречною при спілкуванні, систематизації матеріалу.

Приклад (4 клас). Discuss what is better for the animal:

1. Dog has to live alone or has an owner.

2. When parents bought her a cat, she just played with it.

3. If you have a private house, it's nice to have a dog, if you have a flat, it's awful.

Проектна робота (1-4 клас). Одним із запропонованих методів є *метод проектної роботи*, який передбачає створення проекту одним, двома чи групою виконавців.

Робота над проектом дозволяє задіяти в процесі навчання не тільки інтелект, досвід, свідомість людини, а також її почуття, емоції, вольові якості, сприяє «зануренню» в навчальний матеріал, визначенню особистістю свого емоційно-ціннісного ставлення до нього, підвищенню ефективності засвоєння, дає відчуття успіху. Проектна робота передбачає включення механізмів запам'ятовування й відтворення інформації; пере-

дачу інформації іншим; застосування знань у варіативних ситуаціях; розуміння причинно-наслідкових зв'язків, співвідношення частин і цілого; наведення аргументів і доказів, перегрупування окремих частин і створення нового цілого тощо (Роман, 2009).

Проектна діяльність сприяє розвитку ініціативи, самостійності, організаторських здібностей, стимулює процес саморозвитку. Метод проектів сприяє не лише розкриттю можливостей і здібностей учня, а й усвідомленню, оцінці особистісних ресурсів, визначенню особистісно-значущих і соціально-ціннісних перспектив.

Сутність проектної методики полягає в тому, що мета занять і способи її досягнення повинні визначатися самим учнем на основі його інтересів, індивідуальних особливостей, потреб, мотивів, здібностей. Внаслідок цього особистісно-орієнтоване навчання, яке лежить в основі проектної методики, допускає зміну традиційної схеми взаємодії вчитель-учень, суб'єкт-об'єкт на схему партнерської навчальної співпраці суб'єкт-суб'єкт (Richards & Rodgers, 1994).

Приклад 2 (для 2 класу). Draw with two more pupils a postcard "My Favourite Animal".

Приклад 3 (для 4 класу). Draw a proverb "An apple a day keeps a doctor away".

Зашифровані картинки (1-4 клас) – учням початкових класів пропонується кілька картинок, вчитель просить їх скласти у послідовність подій і переказати історію, використовуючи нові граматичні конструкції чи нову лексику. Потім вчитель пропонує іншому учневі поміняти послідовність подій і розповісти свою історію. Продовжуючи роботу в класі, вчитель просить учнів обговорити обидві історії і надати докази їх власних бачень цих оповідань.

Побудуйте історію (2-4 клас) – також будується розповідь подій чи історії з життя, але по новій лексиці або вчитель пропонує 2-3 речення як початок для розповіді, а кожен з учнів продовжує її по-своєму.

Учень початкової школи складає речення за допомогою одного слова, другий учень складає нове речення, використовуючи інше слово. У ланцюжку кожен учень складає споріднене речення, використовуючи своє слово (нещодавно вивчена нова лексична одиниця) для створення розповіді. Для роботи над зразками досить ефективно використовувати принцип поступовості, який ґрунтується на необхідності такої послідовності, яка важлива для формування іншомовної компетентності.

Спонтанні діалоги (2-4 клас) передбачають розмову з певним проблемним завданням, яке

потребує вирішення. Учням дають інформацію щодо завдання, але не дають часу для її вирішення. Молодші школярі повинні бути дуже креативні в цьому завданні і запропонувати не менше 10 реплік кожен.

Приклад. You are an American tourist and you need to buy a ticket from Ternopil to Melitopol, but it's a summer time and there are none available. A second pupil who works as a cashier must help with a problem.

Драматизація (1-4 клас). Ще одним ефективним методом вивчення нових лексичних одиниць є метод *драматизації діалогів* як метод розвитку розумової діяльності. Здебільшого він використовується в 4 класі, коли учні вже добре володіють словом. Часто її використовують для з'ясування змісту всього прочитаного тексту чи для осмислення окремих фраз або слів (Кравчук, 2015: 12).

Метод драматизації дозволяє успішно розвивати творчі здібності, уяву, активність і самостійність. «Метод засновано на виконанні учнем ролі в придуманій ігровій ситуації. Учень створює образ героя, який жив колись або живе зараз, роль героя в художній літературі або вигаданого героя, персонажа».

Для драматизації підходить будь-який розповідний текст. Прочитане речення демонструється, тобто виконуються описані дії. Якщо в прочитаному тексті є діалог, то під час читання розподіляються особи. Поступово до драматизації вводять не одну, а дві та більше дій. Якщо виникають складнощі під час драматизації, то вчитель відповідно до вимови слів виконує необхідні дії сам, а потім їх повторюють учні. Така діяльність передбачає залучення учнів молодших класів до реального співробітництва, інтелектуального діалогу, гармонізації спілкування, можливості почуватися вільно. Драматизація сприяє розвитку мислення, розробці прийомів співтворчості та інтелектуальної напруги, передбачає експериментування дітьми, гнучке і гармонійне поєднання індивідуальної, групової та колективної діяльності, педагогічно скерованої (Пометун, 2005: 165).

Під час драматизації твору діти залучаються до мистецтва художнього слова, формується техніка та логіка усного мовлення, розвивається вимова та долаються мовленнєві недоліки. Учні засвоюють основні етапи роботи з текстом, принципами його членування, вчать логічним наголосам у мовних текстах і використанню засобів їх виділення, знайомляться з видами пауз.

Заняття з використанням драматизації сприяють зняттю емоційної скрутності учнів, невпевненості в собі, активізують здібності, допомагають

застосовувати їх невеличкий життєвий досвід, набутий як на уроках, так і на позашкільних заходах. Учні молодших класів опановують необхідну суму знань з акторської майстерності, розвивається їх фантазія та уява, увага, спостережливість, допитливість. Самостійність учнів під час виконання ролей здебільшого залежить від того, чи знають вони зміст казки, твору.

Отже, драматичне мистецтво оригінально поєднує в собі драматичну дію, художнє слово, пантоміму, живопис, скульптуру й музику, розвиває мову, інтонацію, увагу, пам'ять, уявлення, низку технічних і конструктивних здібностей. Драматизацію можна розглядати як метод викладання, який забезпечуватиме активність творчих знань учнів (Роман, 2009). В молодшій школі досить ефективними є драматизації казок.

Приклад. Ask your pupils to make a performance of the fairy-tale "A House in the Wood".

Презентація (2-4 клас) – проектна робота зі слайдами на комп'ютері. Учні молодших класів зображають на них те, про що хочуть розповісти усно.

Інтерв'ю (3-4 клас) – пропонується взяти інтерв'ю у відомої людини в певній галузі, наприклад у провідного спеціаліста ІТ-компанії.

Розв'язання Кросвордів (2-4 клас) – кросворди містять нову лексику з метою вивчення або вже відому з метою повторення.

Заповни пропуски в оповіданні (1-4 клас) – метод можна використовувати при перевірці рівня запам'ятовування слів чи змісту. Вчитель читає оповідання чи абзац 3 чи 4 рази, потім знову читає, але залишає певні слова, які учні початкової школи намагаються заповнити (усно чи письмово).

Приклад (для 2 класу). Fill in the text:

This is Anna. She is little. She is _____. Anna has got a cat. It is a big _____. This is Katrin. She is little, too. She is _____. She has got a _____. It's a nice chick. This is Jackie. He isn't little. He is big. He is _____. He has got a _____. It is a funny little kitten.

Answers: five, cat, six, chick, nine, kitten.

Виправте мене (1-4 клас) – цей метод можна використовувати в усній мові (вчитель говорить з помилками вимови чи вживання) або в письмовій формі (написання слова з помилками на дошці).

Приклад 1. Correct mistakes where necessary:

Sentence, buk, pitsa, foto, door.

Answer: sentence, book, pizza, photo, door.

Злови мишку (1-3 клас) – інтерактивний метод, який часто застосовується в молодших класах для покращення техніки читання. Учень розпочинає

читання, а вчитель або інший учень пробує його наздогнати, слідкуючи за правильністю читання. Виграв той, хто прийшов до фінішу скоріше.

Важливо включити в план уроку зарядки-релаксації, які знімають розумову напругу, дають дітям відпочинок, викликають позитивні емоції, гарний настрій, що призводить до ефективного засвоєння матеріалу (тривалість зарядки-релаксації становить 3-5 хвилин). Під час її проведення не потрібно ставити учням за мету запам'ятати мовний матеріал. Релаксація повинна звільняти учня на якийсь час від розумового напруження.

Крім інтерактивних методів, важливою допомогою вчителю буде роздатковий матеріал – основний компонент навчально-методичного комплексу для І класів. Він є набором предметних, сюжетних, тематичних картинок, малюнків, які призначаються для роботи як у класі, так і вдома. Цей набір має бути в кожного школяра. Мислення у дітей конкретне, тому важливо новий матеріал ілюструвати. Ілюстративним матеріалом і будуть малюнки, іграшки, предмети, листівки, предмети,

які оточують дітей. Тут спрацьовує метод наочності (Шевченко, 2005: 6).

Висновки. Отже, для ефективного навчання англійської мови учнів початкової школи та для кращого запам'ятовування важливо використовувати інтерактивні методи навчання, які відіграють важливу роль в осмисленні предмета пізнання, а також розвивати навички спонтанного мовлення. Вони сприяють кращому засвоєнню і збільшенню мотивації учнів молодшої школи.

Завдання школи полягає в тому, щоб виховувати здатність учнів долати життєві труднощі, самостійно приймати рішення, навчити розвивати себе як особистість, здатну робити вибір і контролювати своє життя, брати на себе відповідальність за свої дії, захищати себе і свої життєві цінності, а також діяти відповідно до них, здатну піклуватися про інших, діяти з ними і для них. Саме завдяки правильно підібраним інтерактивним методам навчання можна збільшити інтерес учнів молодших класів до вивчення англійської мови як у стінах школи, так і до самостійного опанування мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бичківська Т. М. Використання інтерактивних методів навчання у процесі формування комунікативної компетентності учні на уроках англійської мови. Науковий Блог. Режим доступу: https://naub.oa.edu.ua/2017/використання_інтерактивних_методів.
2. Гусак Л. Є. Застосування методу асоціативних символів у процесі вивчення англійського лексичного матеріалу. *Наук. вісн. Волин. Ун-ту ім. Лесі Українки*. 2011. Вип. 17. С. 15–19.
3. Кравчук Т. М. Ефективні засоби формування граматичних навичок учнів початкових класів на уроках англійської мови. Матеріали обласної постійно діючої виставки «Сучасна освіта Житомирщини-2015». Житомир, 2015. 36 с.
4. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання К. : А.С.К., 2005. С. 192.
5. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. *Рідна школа*. 2011. № 8–9. С. 28–36.
6. Роман С. В. Методика навчання англійської мови в початковій школі. К. : Ленвіт, 2009. 216 с.
7. Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. *Англійська мова та література*. Вип. 24. С. 4–6.
8. Richards C. J., Rodgers T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge : CUP, 1994. 171 p.

REFERENCES

1. Bychkiv's'ka T. M. Vykorystannya interaktyvnykh metodiv navchannya u protsesi formuvannya komunikatyvnoyi kompetentnosti uchni na urokakh [The use of interactive teaching methods in the process of forming communicative competence students in English classes] URL: https://naub.oa.edu.ua/2017/використання_інтерактивних_методів [in Ukrainian].
2. Husak L. YE. Zastosuvannya metodu asotsiatyvnykh symboliv u protsesi vyvchennya anhliys'koho leksychnoho materialu [Application of associative symbols method in the process of studying English lexical material] *Nauk. visn. Volyn. Un-tu im. Lesi Ukrayinky – Science. Newsletter Lesya Ukrainka Volyn. University*. Vol. 17. 2011. P. 15–19. [in Ukrainian].
3. Kravchuk T. M. Efektyvni zasoby formuvannya hramatychnykh navychok uchniv pochatkovykh klasiv na urokakh anhliys'koyi movy [Effective tools for developing grammar skills of junior pupils on English lessons]. *Materialy oblasnoyi postiyno diyuchoyi vystavky "Suchasna osvita Zhytomyrshchyny-2015" – Materials of the regional permanent exhibition "Contemporary Education in Zhytomyr-2015"*. Zhytomyr, 2015. 36 p. [in Ukrainian].
4. Pometun O., Pyrozhenko L. Suchasnyy urok. Interaktyvni tekhnolohiyi navchannya [Modern lesson. Interactive Learning Technologies]. K. : ASK, 2005. P. 192. [in Ukrainian].
5. Red'ko V. Interaktyvni tekhnolohiyi navchannya inozemnoyi movy. [Interactive technologies of teaching a foreign language]. *Ridna shkola*. 2011. Vol. 8–9. P. 28–36. [in Ukrainian].
6. Roman S. V. Metodyka navchannya anhliys'koyi movy u pochatkoviyi shkoli. [Methods of teaching English in elementary school]. K.: Lenwit, 2009. 216 p. [in Ukrainian].
7. Shevchenko YE. Vykorystannya interaktyvnykh tekhnolohiy dlya rozvytku piznaval'noho interesu na urokakh anhliys'koyi movy [Use of interactive technologies for the development of cognitive interest in English lessons]. *Anhliys'ka mova ta literatura*. Vol. 24. 2005. P. 4–6 [in Ukrainian].
8. Richards C. J., Rodgers T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge : CUP, 1994. 171 p.